

Håkan Jonsson

INRE MARKNAD, YTTRE STYRKA

Håkan Jonsson är partner på kommunikationsfirman Hallvarsson & Hallvarsson. Han har tidigare varit biträdande generaldirektör för Kommerskollegium och statssekreterare i Statsrådsberedningen under EU-minister Cecilia Malmström.

Förord av Gunnar Hökmark, ordförande Frivärld

Europeiska Unionen öppnar marknader. Genom gemensam lagstiftning ersätts nationella regler och lagar. Det är en förutsättning. Annars har vi bara nationella marknader med dess begränsningar, där de nationella reglerna fungerar som gränsvakter.

När EU öppnar marknader bygger det på två viktiga företeelser som hänger samman men som har olika funktioner. Den ena är konkurrens och etableringsfrihet. Den andra är öppna gränser och lika behandling. Den första har inneburit att nationella monopol och dominanta aktörer har fått ge efter för ny konkurrens och tvingats möta nya utmaningar. Den andra innebär att konkurrensen gäller över gränserna och är rättvis mot varje enskild aktör.

Det gäller för både handel och för investeringar. Det är sannolikt den största marknadsekonomiska reformationen vi har sett globalt. Därför har Europa många flygbolag, många telekomoperatörer, många bilföretag och många banker. Det är inte bara så att vi har många av dem när vi summerar olika länder utan även när vi i varje land räknar hur många aktörer som möter företag eller enskilda på marknaden. Ericsson, SAS, Nokia, Volvo, Scania, Santander, Maersk, Telenor, Danske Bank, Schibsted, Carlsberg, HM, Zara, Zalando, IKEA, Valio och alla de tusen och åter tusen företag som inte är på affärstidningarnas förstasidor men som är basen i vår ekonomi.

Utan gemensamma marknader skulle vi visserligen inte ha gemensamma regler men de som därmed hävdar att EU bidrar till mer reglering har fel. De förtränger nämligen att varje gång vi lagstiftar ersätter EU:s regler 32 olika nationella regler. (EU28, EES3 samt Turkiet, som är medlemmar i tullunionen.) Alternativet till gemensamma regler och lagar är nämligen nationella regler och lagar. Inte bara olika regler utan också på grund av mångfalden extremt komplicerade regelverk att tolka och förstå. Varje nationellt regelverk och lagstiftning skulle tjäna som hinder för handel och

ekonomiskt utbyte, självklart inte oöverstigliga hinder men likväl hinder. Dessa är svårare för små företag än för stora, mer komplicerade för nya företag än för gamla och leder alltid till behov av konsulter, rådgivare och agenter.

EU stiftar lagar. Det är vad parlamentet gör tillsammans med ministerrådet. Dessa lagar öppnar marknader för konkurrens över gränserna och för etableringsfrihet. Det är därför vi har sett en dynamisk utveckling av telekommarknaden, transportsektorn från järnvägar till flyg, post och distribution, energisektorn, patientdirektivet som ger möjlighet till vård i annan medlemsstat, mekaniska produkter, kemikalier, livsmedel, mätinstrument, tjänster, finansiella marknader och banker men även en öppenhet för utbildning och forskning som vi skapat genom gemensamma lagar. Miljölagstiftning handlar om att en gemensam ekonomi kräver gemensamma regler och ger möjlighet att sätta gemensamma mål. Gemensamma regler för bilars utsläpp leder till standards över hela världen. De gemensamma marknaderna ger i sin tur en kraft åt EU att utvidga den globala handelsordningen och sluta handelsavtal i en tid då andra river avtal. EU öppnar marknader.

Det är på det viset en omfattande marknadsekonomisk reformprocess vi har kunnat se inom område efter område. En gemensam konkurrenslagstiftning som skyddar nya utmanare och motverkar att gamla monopolstrukturer kan stoppa dem. En etableringsfrihet öppnar upp för det nya.

Frivärld vill med denna rapport sätta fingret på en faktisk och avgörande viktig process för att utveckla Europa, en process som kräver politiska majoriteter och en förmåga att förverkliga. Vi hoppas de ska kunna bidra till en debatt inför Europaparlamentsvalet som bygger på att EU är en lagstiftande union som öppnar marknader och där vi måste förhålla oss till den politik som ska föras, inte till EU som om det vore en främmande och självgående organisation.

Inre marknad, yttre styrka

Hur EU:s inre marknad har stärkt oss gentemot omvärlden, utan att egentligen försöka.

EU brukar betecknas som ett fredsprojekt, där handel och människors fria rörlighet skapat en samhörighet som medför att krig mellan EU-länder blir otänkbara. Redan den första idéskissen inför EU:s föregångare Kol- och stålunionen, Schuman-deklarationen 9 maj 1950, byggde på ett slags trestegsraket, där handel och konkreta regler om fri rörlighet skulle ge en praktisk vardagssolidaritet som i sin tur skulle garantera freden: "Ett enat Europa kan inte bli verklighet på en enda gång och inte heller genom en helhetslösning. Det kommer att bygga på konkreta resultat, varigenom man först skapar en verklig solidaritet."

I centrum för detta resonemang finns alltså EU:s inre marknad. Det har skrivits många analyser om hur denna bidragit till fred och välbefinnande för de länder som ingår. För Schuman och EU:s grundlagsfäder var freden högsta prioriteten. Därtill har effekterna av den fria marknaden varit mycket positiva för tillväxt, handel, forskning och privatliv. Ur ett frihetligt perspektiv finns fördelen att viktiga marknader som tidigare var nationellt låsta och statliga monopol har blivit öppna och europeiska, som exempelvis energi, telekom, post och järnväg.

Effekten av den inre marknaden stannar inte där. Utan att det varit avsikten har reglerna på den inre marknaden skapat starka positiva externa effekter, som det beskrivs i de två avsnitten nedan.

I det första avsnittet analyseras hur en smart och snabb reglering på den inre marknaden har gett Europa ett konkurrensövertag gentemot omvärlden. Drivkraften att ensa medlemsländernas lagstiftning för att möjliggöra fri rörlighet har varit stark, och har lett till regulatorisk innovation. EU har blivit världens förmodligen mest effektiva standardsättare. Det är frågor som bara kommer att öka i betydelse.

Avsnitt nummer två belyser hur europeisk innovativ lagstiftning och europeiskt frångångsrikt standardsättande medför att länder som vill kunna göra affärer med oss också själva väljer att följa de regler vi sätter upp. Det innebär att europeiska värderingar om vad som är ett gott samhälle – exemplifierat med miljö, dataskydd och integritet – sprids till länder utanför EU.

Därtill finns det en tredje effekt. Den inre marknaden skapar ett kitt av samarbete mellan våra länder och som gör det svårare för antagonistiska krafter att skada oss genom att söndra och härska. Putins Ryssland, Trumps USA och Xi Jinpings Kina har alla försökt skaffa sig fördelar genom att spela ut EU-länder mot varandra. Det har visat sig svårare än de har trott, och på många områden omöjligt med anledning av den rättsligt bindande kraften hos politikområden såsom handelspolitiken och den inre marknaden. Våra baltiska grannar har vittnat om hur EU-medlemskapet, med sin starka sammanhållning, och Nato-medlemskapet, med sitt fokus på att få verklig betydelse först vid exceptionella händelser, samverkat för att ge skydd mot otillbörlig påverkan och maktdemonstrationer utifrån.

I skriften lämnar jag fyra policyrekommendationer. Men en övergripande slutsats är att EU i dagsläget är den enda kraften i det globala politiska systemet som verkar för att bevara en regelbaserad världsordning. Efter andra världskriget har världssamfundets grundläggande strukturer byggts upp på regler och institutioner, tack vare att Europa och USA stått enat. Det är FN för den globala säkerheten, Bretton Woods-systemet (med IMF, Världsbanken och WTO som främsta organ) för den globala ekonomin och organ såsom OECD, Europarådet och Nato fyller andra funktioner. Även samarbeten som G20 och G7/G8 kan sägas vara del av synsättet att det finns en poäng med att ha överenskomna regler och inriktningsbeslut. Nu har USA en administration under president Trump som tydligt frångår den grundinställningen, och i stället verkar för en mer ad hoc-baserad och opportunistisk utrikespolitik. Det är "den starkes rätt" i stället för en regelbaserad ordning, och det är något som får stöd av andra krafter på världsscenen såsom Kina och Ryssland. Kina eftersom de vill öka sitt eget inflytande, Ryssland eftersom de vill underminera andras.

I detta läge är EU en stark röst för en regelbaserad världsordning, i hög grad genom det regelbygge som står till grund för den inre marknaden. Erfarenheterna är mycket goda av hur vi själva genom hållbara regler och inslag av överstatlighet har lyckats bygga ett starkt samarbete som främjar fred och handel. Förhoppningen måste vara att USA ska övervintra Trump-administrationen och återkomma till ett försvar för en sådan världsordning, jämte Europa. Betydelsen av denna fråga kan inte överskattas, och kanske är just detta något som seglar upp som det långsiktigt viktigaste säkerhetspolitiska och globala skälet för EU-samarbetet.

1. Inre marknad, yttre konkurrenskraft

Hur EU:s inre marknad stärker Europas näringsliv i omvärlden.

EU:s inre marknad är en framgångssaga. För EU-vänner är detta välkänt, och även i brittiska regeringens planer för Brexit framhålls det som en självklarhet att britterna borde försöka bevara så mycket som möjligt av den inre marknadens fria rörlighet för varuflöden och tjänster. Det är inte så konstigt. Den inre marknaden har gett miljarder i tillväxt, många nya jobb – och inte minst billigare och bättre varor och tjänster samt enklare resor, jobb och studier för oss medborgare.¹ Den inre marknaden har byggts upp av interna skäl – för att främja företagande och ekonomisk tillväxt samt för att bidra till fred och samarbete inom Europa. Samtidigt har den skapat ett omfattande inflytande internationellt genom att snabbt och smart sätta produktregler och standarder som senare blivit rådande över hela världen. Detta har gett europeiska företag konkurrensfördelar utanför EU.

En inre marknad byggs upp

1957 fastlades den inre marknadens grundläggande principer: fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer. Med detta som bas satte sig förhandlare från de sex ursprungliga medlemsländerna och skulle börja skriva ihop sin lagstiftning för specifikationer på varor som skulle kunna säljas fritt över gränserna. Det visade sig svårt att harmonisera reglerna, så man utvecklade i stället andra innovativa och smarta metoder att lagstifta.

Det riktigt stora steget togs 1986 och framåt. Den inre marknaden etablerades – främst för varor än så länge.² Min-

dre känt är att politiken samtidigt började samspela mer systematiskt med de europeiska standardiseringsorganen. Standardisering är i grunden en privat verksamhet, genom särskilda standardiseringsorgan där industrin själv sätter ihop reglerna. Det utgör en stark fördel för företagande, tillväxt och lönsamhet, eftersom resultatet automatiskt blir ett sådant som industrin kan leva med. Genom en ny beslutsmetod med industrins medverkan skapades ett smart och snabbt sätt för att etablera standarder som både passar industrin och lever upp till krav från politiken.³

Bryssel blir "världens regulatoriska huvudstad"

Idag har Europa världens mest sofistikerade och samtidigt snabbaste sätt att ta fram gemensamma regleringar. Och att vara snabb, men samtidigt få ett användbart resultat, är alltmer avgörande för ekonomin. Den som är snabb och sätter standarden för en ny typ av produkt eller tjänst kan hjälpa sina inhemska företag att få en fördelaktig position på världsmarknaden, genom att teknik och metoder som de är vana vid, och kanske till och med har utvecklat, blir världsstandard. Detta är känt på engelska som *first-mover advantage*.

USA var under efterkrigstiden världens motor för standardisering och ledande i att sätta villkoren för produkter och handel. Idag sätts många standarder i Europa i stället, inte bara för att vi är mer begivna på regleringar än USA utan även för att EU:s lagstiftningsprocess är snabbfotad och för att reglerna överlag är smart utformade. *The Economist* fastslog i en kolumn år 2007 att "Brussels is becoming the world's regulatory capital".⁴

1 Erixon, F., och Fölster, S., 2014, "Vad har EU gjort för Sverige – och vad har Sverige gjort för EU", Samhällsförlaget.

2 Det finns fortfarande stora behov av att integrera tjänstemarknaden, se exempelvis Örtengren, E., 2018, "Frihet på riktigt: Tre förslag för att fullborda EU:s inre marknad för tjänster", Timbro.

3 Se exempelvis Pelkmans, J., 1987, "The new Approach to Technical Harmonization and Standardization", *Journal of Common Market Studies*, vol 25, nr. 3, s. 249-269.

4 Charlemagne, 2007, "Brussels rules OK", *The Economist*, den 20 september.

Regleringsmakt bör användas varsamt. Med ambitionen att gå i täten för nya regleringsområden kan våra lagstiftare ibland agera förhastat. GDPR kan ses som ett exempel på byråkratisk excess, medan det var den europeiska piratrörelsen som drev på den, av fullt legitima integritetsskäl. Det nyligen antagna copyright-direktivet har fått kritik från samma piratrörelse, men välkomnas av journalister och konstnärer.

Men den som tror att ekonomin som helhet skulle fungera bättre utan standarder och produktregler bör fundera över hur det är att resa mellan olika länder med sin mobiltelefon: det är enkelt att koppla upp sig mot nätet överallt (standardiserat), men relativt svårt att hitta rätt modell, om man glömt sin laddare hemma (delvis standardiserat) och omöjligt att ha med sig rätt sorts stickkontakt för alla olika länder (inte alls standardiserat).

1991 sattes en europeisk standard som senare blev världsledande och bidrog till europeiska exportframgångar: GSM (globalt system för mobil kommunikation) stadfästes av den europeiska telekombranschens standardiseringsorgan, efter samspel med nationella standardiseringsorgan och europeiska företag såsom Ericsson och Nokia. Den var snabbare på plats än motsvarande amerikanska system, CDMA, och den var smart och öppen, medan CDMA ägdes av ett företag (Qualcomm) som krävde licensiering. Resten är historia. Idag regleras över 90 procent av världsmarknaden för andra generationens mobila telekommunikation av GSM, vilket har varit en stor draghjälp för företag som Ericsson.⁵

Det finns fler exempel, ett sådant är hur Motala Hissar AB utvecklat specialhissar för transport av personer med funktionshinder, och med stöd av smart europeisk standardisering och produktlagstiftning lyckats utveckla sin position på marknaden.⁶

5 GSMA.com, n/d, "Brief History of the GSM and the GSMA".

6 Corporate Standardization Strategy – Seven European Stories, Uppsala Universitet 2018

Etablera transatlantiska standarder

Motsvarigheten till EU:s tekniska regler för inre marknaden på internationell nivå kan sägas vara TBT-regelverket (kampen mot *technical barriers to trade*, tekniska handelshinder). Med det menas sådana hinder vid gränserna som inte är tullar eller kvoter, utan beror på att olika länder har olika teknisk lagstiftning. Förhandlingarna om ett handelsavtal mellan EU och USA (Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP) som pågick fram till 2016 hade som bärande del att ta bort tekniska handelshinder. Tullarna var aldrig huvudsaken i dessa förhandlingar, för de var redan låga (även om de var irriterande och skadliga, och även om det nu finns en uppenbar risk att de höjs med nuvarande administration i Washington). Tanken var – och den är fortfarande giltig – att EU och USA må ha lite olika syn på frågor om konsumentskydd, hälsa eller miljö, men att vi sett över helheten är mycket lika varandra, och väldigt olika Kina.

Nu blev det inte något av med TTIP, förhandlingarna är övergivna under president Trump, och de mötte växande protester i länder som Tyskland och Österrike. Likväl är det fortfarande en god idé att försöka sätta transatlantiska standarder.⁷

Kina arbetar aktivt med att främja sitt inflytande över internationella standarder, bland annat genom samförståndsavtal inom *Belt and Road*-initiativet och genom att översätta landets regler för standarder till engelska.⁸ I Internationella standardiseringsorganets arbetsgrupp för 5G har kinesiska företrädare bidragit med 40 procent av standarderna och 32 procent av dokumenten.⁹ Mer av detta är att vänta, på bekostnad av europeiskt inflytande.

7 "From Competition to Convergence: TTIP and the Evolution of Global Standards", 2015, Kommerskollegium.

8 Fägersten, B., och Rühlig, T., 2019, "China's standard power and its geopolitical implications for Europe", UI Brief 2/2019, Utrikespolitiska institutet, s. 14.

9 Shi-Kupfer, K., och Ohlberg, M., 2019, "China's Digital Rise: Challenges for Europe", Papers on China nr. 7, MERICS, s. 8.

Slutsatser

Det finns två vägval framåt för Europa inom smarta regleringar och standardsättande:

1. *Det första vägvalet är om EU ska fortsätta satsningen på gemensamma regler inom inre marknaden eller mer av nationella regler.* EU får ibland kritik mot specifik lagstiftning. Dock så måste det ställas emot att det sannolika alternativet inte vore en perfekt, svensk lagstiftning. Det finns gott om exempel på hur även svenska politiker stiftar byråkratiska eller inskränkande lagar. När EU väl kommer överens så gäller samma lagstiftning för företag inom hela den inre marknaden, EU:s 28 länder och tre till, vilket underlättar avsevärt för företagen.

2. *Det andra vägvalet handlar om standardiseringsorganen ska få fortsätta verka med autonomi eller om Europeiska kommissionen ska spela ha ett mer direkt inflytande.* Kommissionen vill ta ett fastare politiskt grepp om de standardiseringsprocesser som ska stötta produktlagstiftningen, men det vore fel väg att gå. Den metod vi använt hittills har varit lyckosam genom att hitta rätt avvägning mellan politik och näringsliv. Risken man löper, om man rubbar den avvägningen, är att företagen och standardiseringsorganen då väljer att försöka skapa internationell standard direkt, utan att ta vägen via europeisk standard. Då tappar Europa sitt konkurrensövertag. Låt standardiseringen vara en fråga för näringslivet, så får politiken sätta ramarna för det som är verkligt viktigt.

2. Inre marknad, yttre påverkan

Hur EU:s inre marknad stödjer europeiska värderingar i omvärlden

EU:s värderingar och målet att sprida dem

Samhällen byggs på värderingar. Både Sveriges grundlag och EU:s grundfördrag slår fast vilka värderingar vårt samhälle ska bygga på. Regeringsformens första kapitel nämner fri åsiktsbildning, respekt för människors lika värde samt för den enskilda människans frihet och värdighet, social omsorg och trygghet, hållbar utveckling och en god miljö, delaktighet och jämlikhet. På EU-nivå finns motsvarande i artikel 2 och 3 i EU-fördraget (FEU). EU tar även resonemanget ett steg längre, och uttrycker målet att sprida dessa värderingar till andra länder, genom sina yttre förbindelser. EU-fördragets artikel 3 klargör några av de värderingar som unionen är fördragsfäst att försöka sprida, till dessa hör: "fred, säkerhet, hållbar utveckling av vår jord, solidaritet och ömsesidig respekt mellan folken, fri och rättvis handel, utrotning av fattigdomen och skydd för de mänskliga rättigheterna, särskilt barnets rättigheter".

EU:s uppfattning om sin egen styrka: den normativa makten

EU har genom åren prövat att agera på många olika sätt för att sprida värderingar. Hit hör att skriva in värderingarna i internationella regelverk och avtal, men också den breda diskussionen om EU:s "mjuka makt" och "normativa makt". Gemensamt för hela denna debatt är att den utgår ifrån att EU ska föregå med gott exempel och med både morot och piska lyckas övertyga andra länder om det

rättfärdiga i vår politik.¹⁰ Det ingår till exempel i EU:s policy sedan ett antal år att skriva in villkor om mänskliga rättigheter, jämställdhet och miljö i handelsavtal med tredje land. Den här metoden har varit hyfsat framgångsrik, men resultatet är svårt att följa upp. Även själva grundtexten i FEU artikel 3 som citerats ovan utgår ifrån att försöken att påverka sin omvärld är medvetna och strategiska. Oavsett om det är med hjälp av piska eller morot, så förutsätts det hela vara något som EU gör avsiktligt.

Inre marknaden ett verktyg för välstånd – och för att sprida EU:s värderingar

I viktiga avseenden har EU utövat mer inflytande i omvärlden på sätt som inte hade utrikespolitiska avsikter än genom utrikespolitiken själv. För parallellt med diskursen om EU:s normativa makt har EU varit framgångsrik i kampen om att sätta standarder och skapa ett regulatoriskt försteg. Den inre marknaden har växt fram och gett såväl en stor europeisk regelmassa som en regulatorisk innovationskraft och snabbhet. Detta har i sin tur gett en pull-effekt. Länder runt om i världen har insett att det finns betydande ekonomiska fördelar med att anpassa sina regleringar efter den europeiska inre marknadens modell.

Miljöskydd på export

EU:s RoHS-direktiv (av engelskans "restriction of hazardous substances") och WEEE-direktiv ("waste electrical and electronic equipment") från 2003 är ett bra exempel på hur anpassning till europeiska regler främjat miljöskydd i omvärlden. Dessa direktiv, som är typiska för inre

10 Se e.g. Civilian Power Europe", se Duchêne, F., 1972 "Europe's Role in World Peace", in R. Mayne (ed.) Europe Tomorrow: Sixteen Europeans Look Ahead. London: Fontana; Cf. Bull, H., 1982, "Civilian Power Europe: A Contradiction in Terms?", vol. 21, nr. 2, Journal of Common Market Studies; Manners, I., "Normative Power Europe", vol. 40, nr. 2, Journal of Common Market Studies.

marknaden, handlar om hur elektroniska och elektriska apparater – datorer, vitvaror, musikanläggningar med mera – ska vara miljöanpassade. Medan RoHS reglerar vilka ämnen som får förekomma i produkterna, så handlar WEEE om återvinning och skrotning. Båda direktiven är centrala för hur EU har utvecklat sina interna miljöregler, och båda har blivit föremål för flera revisioner, varav ett par större.

Dessa direktiv (och i varierande grad andra) har fått en stark påverkan på motsvarande regler i andra länder. Ett tydligt exempel är Kina, som antagit lagstiftning som speglar det europeiska RoHS-direktivet.¹¹ Motivet bakom lagstiftningen i Kina är både att man vill leva upp till motsvarande höga nivå som EU slagit fast, och att man på vissa punkter själva vill försöka sätta standarden för sin inhemska marknad. Även i Sydkorea finns lagstiftning inspirerad av RoHS och WEEE, och i Japan finns en frivillig branschpraxis gällande delar av regelverken. Delstaten Kalifornien i USA har antagit snarlika regler.

GDPR kritiseras på hemmaplan men efterapas utomlands

EU-förordningen om dataskydd och personlig integritet – GDPR, *General Data Protection Regulation* – är i kraft sedan maj 2018. Få europeiska lagar har väckt så mycket uppmärksamhet när de trätt i kraft. Detta beror nog till stor del på den flod av mejl som vi alla fick, från företag som lagrar våra persondata och söker vårt samtycke. Ingen kunde undgå att märka att lagen var på väg att börja gälla, och den kom att förknippas med snårigt formulerade klausuler i mejl, och därmed med byråkrati och regleringsiver. Likväl har det ett i grunden lovvärt ändamål: att värna personlig integritet.

Dock finns det i tysthet redan nu, bara ett år senare, många exempel på hur andra länder tar efter reglerna i GDPR.¹² Detta kan ses som ett sätt att vara redo att fortsätta göra affärer med europeiska partners och som en spegling av att värderingen att persondata är skyddsvärda är densamma. I fallet Kina handlar det om en ny standard, en av sju punkter i ett cybersäkerhetsprogram, och det är egentligen inte privatlivet som ska skyddas utan snarare säkerheten i datasystemet. Emellertid har reglerna delvis samma effekt. Även Indien och Malaysia har liknande regler under förberedelse. Delstaten Kalifornien, än en gång, antog 2018 lagstiftning som är mer tydligt GDPR-lik både i sin uppbyggnad och sett till syfte och effekt.

Att det är just Kalifornien som dyker upp i båda exemplen säger några intressanta saker. För det första är det alltså en delstat som lagstiftar, inte den federala nivån. Vi glömmer lätt att USA på många sätt är ett mindre enat handelsområde än EU. För det andra är det progressiva Kalifornien som agerat, delstaten som dels sneglar på Europa som har liknande värderingar, dels sneglar mot ett Asien där de viktigaste handelspartnerna finns. I den större ekvationen är dock USA uppenbart efter de övriga aktörerna.

Avsaknad av internationellt ledarskap har stora risker

Den inre marknadens internationella dragningskraft har potential att främja europeiska värderingar, inte genom omvärldens goda vilja utan genom länders ekonomiska egenintresse. Frågor om civila rättigheter i omvärlden kommer fortsatt behöva främmas med traditionell utrikespolitik, men det är viktigt för Europa att ta vara på den inre marknaden som ett incitament att anamma transparens, ekologisk hållbarhet och andra värden som är förbundna med ekonomiska institutioner.

¹² Se Sacks, S., 2018, "How Chinese Cybersecurity Standards Impact Doing Business in China", Center for Strategic and International Studies, den 2 augusti; Yu, T., 2018, "As Asia Tightens up on Data Regulation, EU GDPR Leaves Its Footprints", European Centre for International Political Economy, oktober.

¹¹ COM(2017) 38 final.

Samtidigt som Kina i vissa delar har tagit intryck av europeisk lagstiftning är dess tilltagande inflytande oroande. I takt med Kinas ekonomi växer och att USA:s internationella ledarskap avtar har många talat om risken för ”Thukydides-fällan”, risken att den rådande internationella makthavaren och en framväxande utmanare hamnar i konflikt. Men det finns en annan utmaning, som vad gäller regleringar är mer sannolik: ”Kindleberger-fällan”, att ett maktskifte leder till att ingen tar ansvar för globala allmänningar.¹³ Kinas tilltagande internationella roll kommer inte främst användas för att ändra politiska system runt om i världen, men Kommunistpartiets ekonomiska inflytande används med oaktsamhet för auktoritära staters korruption och andra laster, vilket konsoliderar dessa ledares makt.¹⁴

Vägen framåt

Det finns två vägval för Europa:

1. Det första har att göra med hur vi ser på europeisk lagstiftning över huvud taget. EU:s lagstiftning kritiserar ofta – och inte sällan med rätta – för att bli för byråkratisk både i sina detaljer och till sin helhet av regelmassa. Den kritiken bör fortsätta, och vid varje givet tillfälle finns det skäl att välkomna krafter som verkar för en mer frihetlig syn på marknader och regleringar. Den dagen Storbritannien lämnar EU måste länder som Sverige fortsätta att slåss för avreglering och mot klåfingrighet.

Men slutsatsen kan inte bli att vi behöver ifrågasätta hela vårt medlemskap eller värdet av europeisk lagstiftning i stort. Tvärtom, alternativet med 28 olika regelböcker vore katastrofalt – både för vår egen europeiska marknad och

för vår möjlighet att se våra värderingar få genomslag på det sätt jag beskrivit ovan. Alternativet med gemensam EU-lagstiftning är bäst både för oss den inomeuropeiska handeln och för vårt inflytande i världen.

Det finns en kamp om att komma först med att sätta standarder och produktregler. Europa har varit framgångsrikt tack vare att vi är en enda marknad. Om vi skulle tappa den fördelaktiga positionen kan det bli USA, men än mer sannolikt Kina, som hamnar i förarsätet. Det främjar en helt annan uppsättning värderingar.

2. Det andra vägvalet handlar om att tydligare gifta samman våra strategier för inre marknadens regelverk å ena sidan, och vårt agerande i världen å den andra. En slutsats man bör dra är att ge inre marknadens aktörer bästa möjliga förutsättningar att helt enkelt fortsätta skapa regler som fungerar här på hemmaplan. När resultatet blir användbart för näringslivet och medborgarna här på hemmaplan, kommer andra att vilja följa efter. Se till att regelverket blir rimligt för näringslivet, och rör inte den balans mellan lagstiftare och näringsliv inom standardiseringen som varit så framgångsrik hittills.

13 Nye, J. S., 2017, *”The Kindleberger Trap”*, Harvard Belfer Center for Science and International Affairs, den 9 januari.

14 Doig, W., 2019, *”The Belt and Road Initiative is a Corruption Bonanza”*, *Foreign Policy*, den 15 januari.